

PORTULLA

Informatiu Cultural de Marratxí. núm. 68

MARÇ 1988

MOTS AVENGUTS

A SA COMISSIO DE GLOSADORS

Escriure foraviler
no és escriure nom fals
Vltros sou uns vendavals
que bufau molt pes carrer;
tots "menos" en Pau Ferrer
me pareixeu tots Marçals:
beneits, "tontos", subnormals
no feis res que estigui bé

Som glosador de natura
i ho dic perquè ho puc dir
i vltros de Marratxí
lo que vos falta és cultura
carregats de beneitura
en no ser amb una bullidura
això no vos pot fugir

He viscut dins un rafal
i som fet de conrador
i jo sé que un torcedor
sol fer mal a s'animal
s'únic que ha de mestet morral
és aqueix d'Es Carritxó

S'inquero es passa un poquet
fa ses gloses molt ben fetes
pareix que canta completes
només li falta es ruquet
o un tany d'ullastre dret
fortet damunt ses costelles

En Felip quan va totsol
per aquí i per allà
només el puc comparar
a ses ombres d'un mussol
sa glosa no li surt com vol
es mal encarnat està
i si és que se vulgui curar
medecina li vull dar
fet de cuc de rossinyol

En Marret no el puc tocar
perquè no m'ha agraviat
si ve en es vostro costat
tampoc mai triomfarà
a més, me vaig informar
que es cap se desbaratà
a causa d'un gran esclat

En Pau ja l'he anomenat
i el torn anomenar
d'ell no me puc queixar
és s'únic que sap què fa
quan se tracta de glosat
homo de capacitat
a més sap ben informar
com també sap adobar
quan veu "un algo" espanyat

En Marçal no té cultura
no en té ni en tendrà
es seu cap va així com va
no és homo d'envergadura
fanàtic amb dictadura
és lo més innocent que hi ha
s'únic "puesto" bo que hi ha
és mesclat amb sa "bassura"

Som menestral i pagès
fent feina no tenc pantaix
menj i m'umpl bé es gavatz
i es menjar se consumeix
com vos dic no em fareu res
en que hi poseu, me pareix,
aquell mestre d'allà baix.

UN FORAVILANDO

A UN FORAVILA

Escolta foravilà
te saluda en Felip Meta
que fa més d'una estoneta
que et volia saludar:
a jo deixem anar
si no vols una mamballeta

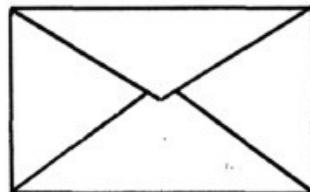
Si pel cas s'estrevengués
que mos 'ribam a topar
amb gloses te vull demostrar
que dus ruats es papers
Jo sé cert que si volgués
t'hi posaries sa mà

Tu ets igual d'una monja
'cabada de censurar
que tothom la vol provar
tant capellà com canonge
i te prenc com una esponja
podrida, a punt de tirar

Gloses no en fa el qui vol
només aquell qui en sap fer
alerta, foraviler
un mal nom te posaré
te diré tronxo de col
no veus que en Felip Palou
com tu tres n'ha de mester?

COMISSIO DE GLOSADORS

OBERTA

AL SR. BATLE DE MARRATXÍ.

Benvolgut Senyor Batle:

Per Sant Marçal de l'any passat una
comissió de veïnats de Son Verí Nou vos va sol·li-
tar l'enllumenat públic d'aquesta zona, vós ens pro-
metereu que per Octubre començaríeu la tasca, ha
passat la tardor i estam en ple hivern i ben a les
fosques, la veritat és que la poden tallar amb un
gavinet. Heu de comprendre que ens havíem fets il·lu-
sions i aprofitam aquest mitjà per recordar-vos el
compromís que teniu amb nosaltres i confiam ben
aviat veure els nostres carrers il·luminats.

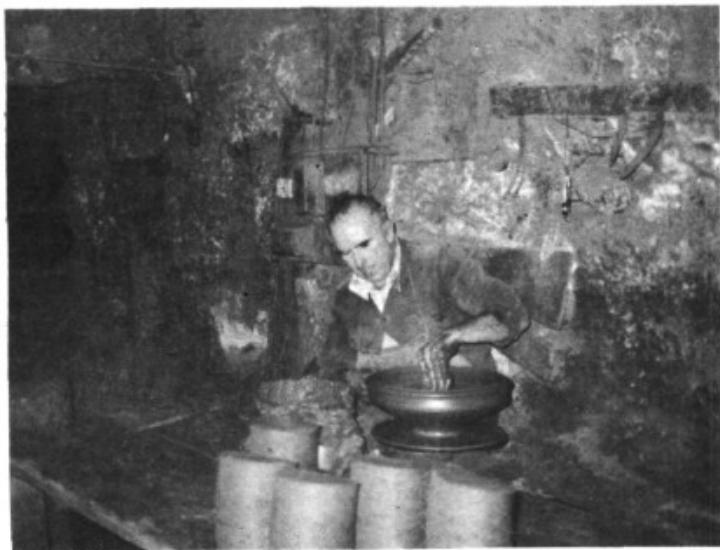
Agraits, cordialment vos saluden,

COMISSIO DE VEÏNATS DE SON VERÍ NOU
Sa Cabaneta

CARTA

Avui És Notícia

INNOVACIONS
EN LA IV
FIRA DEL FANG

Enguany es farà la IV Fira del Fang de Marratxí i sembla que després d'un any de descans, hi haurà més moviment, més forces, els motors ja hauran refredat i podran envestir amb més ràbia. D'entrada, ja hi ha una innovació molt important: després de tres fires han pensat en fer unes Normes de Participació. Es veu que abans d'enguany s'havia de complir cap norma. Per altra part, també per primera vegada es farà un concurs de fotografia i un de dibuix, amb dos referits a la Fira del Fang. Però ara haurem d'esperar devers tres anys més, (si continuen aquests concursos), per saber quines normes s'han de seguir i respectar per poder concursar, perquè els anuncis que en parlen només informen dels tamany i dels terminis de presentació, però no esmenten quins premis es poden guanyar, o si poden ser fotografies antigues, o ja publicades ... I a més, els temes "la gerreria" per la fotografia, i "els oillers" pels dibuixos no especifica res determinat.

(Vegeu pàgina 6)

Durant el Mes Passat

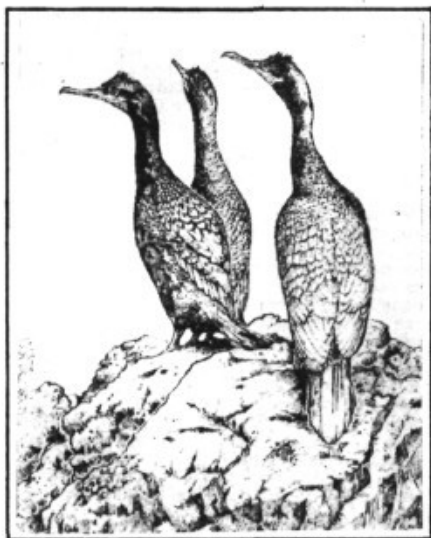
- Un comentari freqüent entre els mallorquins: "Per una vegada que té raó, mira el que li fan".
- Es crea la Federació per a la Legalització de les Televisions Locals de Mallorca.
- Sa Canova, perduda ja per sempre.
- Contraban d'animals eivissencs a Anglaterra.
- 200 milions per quilòmetre, el cost de l'autopista d'Inca.
- El Català idioma olímpic.
- Començaren els jocs olímpics de Calgary.
- Què serà del Mallorca d'enguany?
- Carnestoltes.
- Es va posar el límit de 5kg pels pescadors esportius
- Es van capturar els assassins d'un jove de Santa Maria.

Quatre de Fresques

MIQUEL BOSCH

INSPECCIO AL FORN D'ES PONT D'INCA

A proposta del primer tinent de batle, Miquel Bestard Parets, es requerirà el servei de l'enginyer municipal per a que faci una visita mensual al Forn d'Es Pont d'Inca.

EXPOSICIO SOBRE CABRERA

Des del dia 2 fins al 12 del mes actual, a la Biblioteca Pública de Marratxí--Costa i Llobera, i organitzat pel G.O.B. hi haurà una exposició sobre "Cabrera: El parc nacional de les Balears".

L'exposició restarà oberta de dilluns a divendres de 17 a 20 i el dissabte de 17 a 21 h.

CONFERENCIES EN EL MES DE MARÇ

Durant aquest mes de març hi haurà les següents conferències:

--Dia 2, en motiu de la inauguració de l'exposició sobre Cabrera, a les 8 del vespre hi haurà al Col·legi Costa i Llobera la projecció d'una pel·lícula filmada pel gran naturalista Fèlix Rodríguez de la Fuente sobre Cabrera. La pel·lícula serà presentada pel president del GOB, Miquel Rayó.

--Dimarts, dia 15, a les 8 del vespre, conferència sobre "Ecologia i vida" amb projecció de vídeo i xerrada a càrrec de Xavier Pastor, president de Greenpeace a Espanya.

--Dimecres, dia 16, també a les 8 del vespre, xerrada i projecció de diapositives a càrrec de Jesús Jurado sobre el tema "La Naturalesa a les Illes Balears".

--Dijous, dia 17 la conferència i projecció estarà a càrrec dels membres del GOB del nostre terme i el tema serà: "MARRATXI, US O ABUS".

EL SALO D'ACTES CONVERTIT EN TEATRE

El grup municipal del PSOE demanà amb instància un lloc de reunió per poder desenvolupar les tasques pròpies del Grup Municipal del PSOE. I el nostre magnífic Ajuntament els ha concedit l'habilitació dins el saló d'actes d'un lloc tancat amb cortinatges.

No sabem si les cortines seran automàtiques o manuals a l'hora de retirar-les o posar-les en el moment de les reunions.

EL MARRATXI NO JUGA CONTRA L'ALGAIDA

El dia 21 de febrer s'havia de jugar el partit de primera regional entre l'equip local -el Marratxí- i l'equip d'Algaida. En motiu de la vaga d'àrbitres, la federació en designà un altre.

L'àrbitre designat no fou de l'agradósia del president de l'Algaida i prohibí que els seus jugadors sortissin al terreny de joc.

Segons varem poder llegir al DM, el comitè de competició ha donat el partit per guanyat al Marratxí, ha descomptant dos punts a l'Algaida. Això sí que se diu guanyar un partit sense baixar de l'autocar, com deia H.H.

EXCURSIONS EN EL MES DE MARÇ

A la nostra Redacció han arribat notícies de dues excursions; i mira per on, les dues el mateix dia.

El dia 20, organitzada pel GOB dins el marc de la setmana de Natura, hi ha programada una excursió al Teix, per a conèixer d'aprop la natura de la muntanya.

També el dia 20, però organitzada per l'Associació de pares d'alumnes del Col·legi Costa i Llobera, tindrà lloc una excursió al terme de Llucmajor. Es visitarà el Molí d'en Gaspar, propietat de "Sa Nostra" que l'obrirà en diumenge expressament per als excursionistes; després es visitarà Cala Pi, per acabar amb una visita al poblat talaiòtic de Capocorb Vell.

TROBADA DE GLOSADORS

Dissabte dia 12, en motiu del primer aniversari del restaurant Ca's Sastre, i amb el recolzament de la Comissió Portolana de glosadors i el col·lectiu de glosadors de Mallorca, hi haurà una trobada de glosadors, amb fritada. El preu per cap és de 500 ptes.

SESSIONS DE CINEMA

Durant la setmana del 15 al 20 de febrer hi hagué unes sessions de cinema organitzades per l'A.P. A. del Col·legi Costa i Llobera, per a les distintes etapes d'EGB. Es varen projectar pel·lícules adaptades a cada una d'elles. La darrera fou dirigida als pares.

RUETA A MARRATXI

El divendres 12 de febrer el Col·legi Costa i Llobera organitzà, com cada any, la seva festa de Carnaval. Enguany la trobada fou a la "Plaza de España" de Sa Cabaneta per pujar després cap a Pòrtol i acabar la festa al pati de s'Escola Vella, on se donaren ensaïmades i refrescs als al·lots i grans que participaren en la colcada.

FESTA DE L'ARBRE

Amb motiu de la festa de l'arbre es sembraran, cedits per l'Ajuntament, una magnòlia i un lledoner, en el pati del Col·legi Costa i Llobera. Els clots seran fets per les brigades municipals.

TORNEIG DE DAMES

5(33)

Amb l'entrega de trofeus finalitzà el passat dia 26 el Primer Torneig de Dames al Bar Ca's Tord de Pòrtol.

Aquesta competició fou a nivell local, organitzada pels portolans Martí Comas, Tòfol Tries, Joan Bordoy i Sebastià Frau.

Els premis donats per CIMSA els guanyaren per aquest ordre:

Arnau Comas
Martí Comas (pare)
Martí Comas (fill)
Manuel Gargallo

i Biel Cloquell, en la primera categoria. El primer premi de la segona fou per Tomeu Amengual (de Ca'n Bernardí).

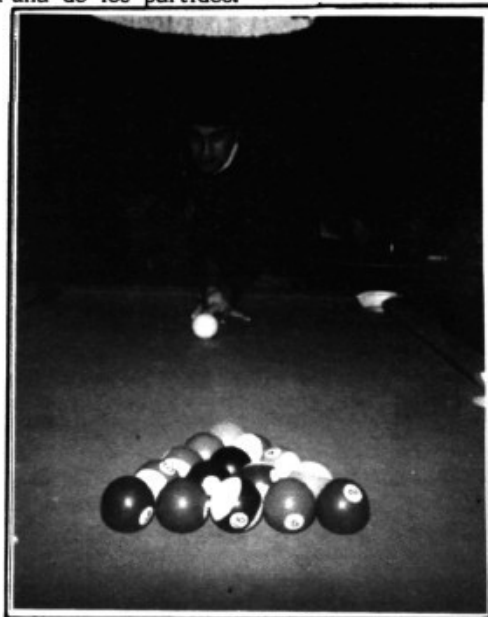
La duració del torneig fou de tres setmanes i els participants 14. La cosa acabà amb un bon sopar a Ca's Tord, pagat pels mateixos participants.

La finalitat d'aquesta primera competició és la d'organitzar-ne d'altres entre grups de fora poble.

BILLAR A CA'N JAUME

També a Ca'n Jaume estan en plena competició, en aquest cas de billar. A la foto, el començament d'una de les partides.

Es Pont d'Inca

SERVEI DE METGES EN ES PONT D'INCA

Aquesta setmana he pogut tocar amb les meves mans la situació que vivim en Es Pont d'Inca a l'hora d'haver de menester el metge.

Tornant arrere 25 anys, comptàvem ja amb dos metges fixos i amb consulta diària per a aquest petit poblet, ja que aleshores només hi havia les quatre cases que envoltaven l'església i Sant Llatzet.

Ens trobam avui amb una població que s'ha triplicat i comptam tan sols amb dos metges i amb consulta a dies alterns.

La veritat és que no sé com en poden sortir. No trobeu estrany si qualche dia mos foten una barramada, perquè en tenen motiu, després d'aguantar durant unes cinc hores el galliner que s'organitza a la sala d'espera. Tant de bo que donen número i així pots tenir una petita idea del temps que has d'esperar; la majoria de vegades pots anar a plaça a Ciutat i tornar i encara hauràs d'esperar.

La visita de la primera doctora comença a les 9 h.; a les 8'30 ja n'hi ha que esperen per esser atesos els primers o poder agafar un número baix. Concretament el dilluns 8-II-88 se'n despatxaren 39 d'aquesta metgesa.

A les 12 h. n'hi ha una altra; idò a les 10'30 o a les 11 h. ja n'hi ha que fan coa per al migdia. Vos dic que un arriba a perdre els papers per a saber quina metgesa li toca. Vos posaré un exemple:

-Sa de les 9 ja ha acabat ?

-Quin número toca? Es 21; de les 9 o de les 12? -No senyora, sa de les 9, sa de les 12 encara no ha vengut.

-Jo tenc es 25!; de les 9 o de les 12 ? -Ara no ho sé! es meu home ha vengut a agafar-me es número, ja ho veurem.

Aquesta conversa es repeteix durant quatre o cinc hores. Creis-me que si un hi va un poc fotut acaba ben atabacat!

Amb tot aquest desbordell de gent encara hi fan lloc la pediatra i el practicant; no sé on s'afiquen perquè també coincideixen el mateix dematí.

Record que quan era temps d'eleccions municipals tots els partits polítics que es presentaven, inclogueren el problema d'assistència mèdico-sanitària en primera línia i amb caràcter d'urgència, com una feina que ja no podia esperar més. Realment i com sempre no ha estat així, ja ho diu es refrany: De moliner mudaràs i de lladre no escaparàs.

A noltros sí que mos ha tocat esperar. Esperar i escriure als Reis Màgics que ens duguin un bon grapat de metges; per ventura ens faran més cas que a aquest que els entregam quasi quasi la carta en mà.

Pont d'Inquers: Vius com a calius i orelles ben espolsades, que el qui es posi malalt en correrà un fum.

MARITA LLADO

(Vegeu pàgina 3)

IV FIRA DEL FANG

MARRATXI, 15-24 d'ABRIL 1988

L'Ajuntament de Marratxí convoca la IV Fira del Fang i per tal certamen estableix les següents normes de participació:

I.- LLOC, DATA I HORARI DE CELEBRACIO

Marratxí, Ses Tres Germanes

Del 15 al 24 d'abril de 1988

De 10 a 13 hores i de 16 a 21 h. (Els dissabtes i diumenges no es tancarà el migdia)

II.- CONDICIONS DELS EXPOSITORS

La Fira està dedicada exclusivament als artesans del fang que reunesquin la doble condició de productors i comercialitzadors. No seran admesos els expositors que no cumplesquin aquest requisit.

III.- OBJECTES D'EXPOSICIO

Tan sols seran admesos els productes artesanals, podent admetre complements ornamentals en el sector de material de construcció.

IV.- TERMINI D'INSCRIPCIO

Hauran d'entregar-se en butlletí a l'efecte, a les oficines municipals (Sa Cabaneta) fins dia 18 de març de 1988. Després d'aquesta data no s'admetrà cap més inscripció.

V.- RESPONSABILITAT DELS MATERIALS

L'Ajuntament no es farà responsable dels danys o robatoris que puguin sofrir els articles exposats.

VI.- ASSIGNACIO DELS STANDS

Serà efectuada a criteri del comitè organitzador

VII.- INSTAL·LACIO DELS STANDS MUNTATGE

La instal·lació dels stands serà efectuada per l'Ajuntament de Marratxí. La preparació, muntatge i ornamentació dels stands serà a càrrec dels propis expositors, havent de quedar totalment acabada el dia 14 d'abril a les 14 h.

VIII.- VENDA DE PRODUCTES

Als expositors tan sols els serà permesa la venda de productes en els llocs destinats a l'efecte. Les peces venudes a l'exposició seran retirades el dia 24 d'abril a partir de les 20 h.

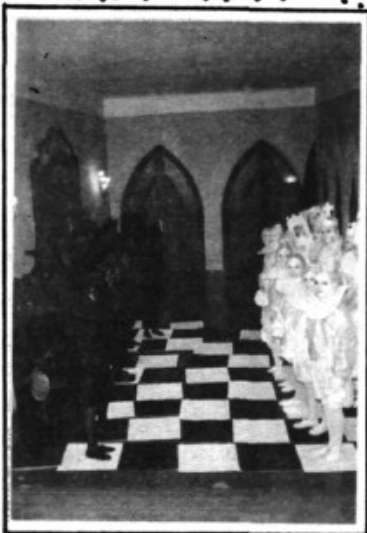
IX.- ALTRES CONSIDERACIONS

L'Ajuntament es reserva el dret de concedir stands a col·laboradors que sense competència directa als objectes de fang-ceràmica, permetran amillarar les condicions ambientals de la Fira.

X.- ACCEPTACIO DE LES NORMES

Les presents normes tenen caràcter general i s'entén que la presentació del butlletí d'inscripció implica l'acceptació de les mateixes per part dels expositors, no podent presentar reclamacions sobre elles.

Marratxí, Febrer del 1988

Com és tradicional pels darrers dies es va fer el concurs de desfresses que organitza l'Ajuntament a Ses Tres Germanes. Varem poder veure originals i vistoses freses tant de grups com d'individuals. En l'apartat d'individuals masculí es va concedir el primer premi al que anava desfressat de "nan", el premi de les femines va ser per la "papallona" i el premi pels grups s'otorgà al de "jocs d'escacs", del grup Pla de na Tesa Canta i Balla.

El dissabte mateix a l'horabaixa els més petits pogueren jugar i somniar que eren "Superman", "Tarzan", o un dels "tres mosqueters", a la festa que es va fer per a ells també a Ses Tres Germanes.

El temps no acompanyà gaire, però un any més Sant Antoni fou un dia de bulla. Les focateres il·luminaren la nit, i el poble mantengué la tradició sana i santa de les beneïdes amb imaginació i ganes d'entretenir l'hivern. Carrosses i carrogers, cavalls i cavallers, homes i altres animals, mares amb els infants joves, dimonis i dimonions foren puntuals a la cita i acudiren sumissos a rebre la benedicció del Sant.

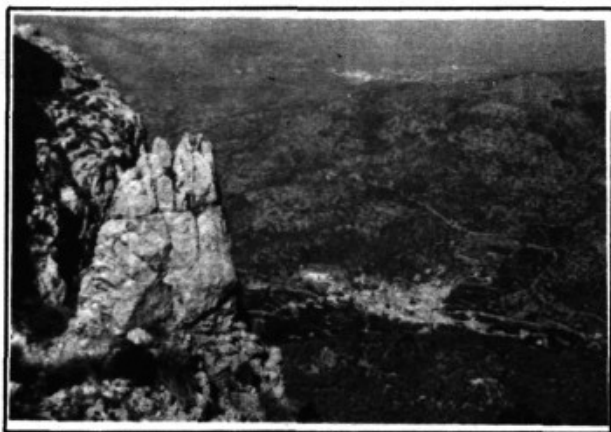
SANT Antoni

Excursions

ES PORTELL DE SA COSTA

Aquesta excursió la podem començar partint del carrer de Sa LLuna de Sòller fins arribar al final de Biniaraix. Aquí trobarem dos camins, el de l'esquerra va a Monnàber; nosaltres agafarem el de la dreta que va al Barranc de l'Ofre, seguint per ell fins arribar a Ca'n Sivella, que són unes cases molt velles però molt ben conservades i amb una meravellosa vista tant cap a Sòller com al Barranc. En haver descansat i contemplat el paisatge emprendrem la marxa deixant les cases a l'esquerra i a la dreta el camí del Barranc. Agafarem caminó cap amunt fins arribar a un pontarró. En haver-lo atravesat seguirem per unes marjades per on segueix el caminó, bastant espatllat a molts de trossos. Després arribarem a la Font del Verget que és una curiosa encletxa que la pena visitar i si fa poc temps que ha plogut encara és més maca ja que està plena de petites cascades d'aigües transparents. El camí costa amunt, va per la dreta de la rosseguera i travessa un poc més amunt cap a l'esquerra, on hauré de botar una bardissa referçada a l'interior amb un fil de ferro molt gruixat. El camí segueix per l'esquerra pujant per aquest coster empinat fins que tombam al barranc cap a la nostra esquerra, sortint de les rossegures per entrar a millor terreny. Per aquí va ascendint en llargues voltes fins a la coma de Son Torrella. En el nostre enfront trobarem un portell, que és el portell de Sa Costa, on s'inicia un caminó bastant bo i que de baixada hauré de seguir. En tota aquesta excursió no trobarem altre

lloc millor i més maco, tant pel paisatge com per la vista de la vall de Sòller, per tant val la pena fer una aturada i dinar tranquil·lament. Des d'aquest portell comença la davallada, per aquest caminó que ens durà coster avall sense cap inconvenient, més que una desviació a la dreta que condueix a Monnàber i que per tant deixarem per seguir el de l'esquerra cap a Biniaraix. Ja molt avall tornarem botar una bardissa per entrar dins un oliver i per un mal camí sortirem a la carretera de Monnàber, la seguirem cap a l'esquerra en direcció a Biniaraix i Sòller, que serà la fi de l'excursió.

Horari aproximat: 5 hores.

JORDI CLOQUELL

Polícia

P.M. INFORMA...

MES DE FEBRER

Dia 2.- Fou trobat per la PM el turisme B-6845 T que havia estat robat a Palma.

5.- Fou robat el turisme PM 4152 T a Sa Cabaneta.

6.- El turisme PM 5342 H va xocar amb el PM 9418 AN en el carrer Oleza.

A les 20'40 va ser detingut per la força Moisés A.B. per altercació en un pub. Va ser traslladat i ingressat en el psiquiàtric.

9.- Aquesta PM va traslladar a l'hospital psiquiàtric a Francesc H.T.LL, d'on s'havia fugat.

12.- Fou mossegat el nin Nicolau B.D. de 12 anys, per un ca. Fou atès a la casa de socors de Palma.

13.- Fou atropellat en la C-713, Km 8,800 el nin Alexandre O. per un turisme conduït per C.A.S. L'hagueren d'ingressar a Son Dureta.

17.- Aquesta PM recuperà el turisme B 734879 que havia estat robat a Palma.

18.- Fou recuperat el turisme PM 145693, robat a Porto Colom.

Aquesta PM entregà una cartera de mà que havia estat perduda, a la seva propietària, Caterina B.T.

A les 15 h. hi hagué una colisió entre dos turismes a la carretera de Sencelles. No hi hagué ferits però sí quantiosos danys materials.

A les 17'30 n'hi hagué una altra a la sortida de l'Autopista. Hagueren de venir els bombers per treure un ferit de l'interior del vehicle.

19.- Fou recuperada i entregada una cartera de senyora que s'havia perdut en Es Pont d'Inca.

22.- Robert R.P. va esser atès a la Casa de Socors d'una mossegada de ca, soferta a Sa Cabaneta.

25.- A les 8 del matí, el turisme PM 8898 I va sortir de la carretera, quedant empotrat en un pi de la plaça de Sant Marçal. Va esser atès per la PM i veïnats de la zona, essent traslladat en ambulància a Mare Nostrum.

26.- Aquesta PM va haver de dur a Benet F. a l'hospital psiquiàtric per trobar-se en estat anormal.

29.- En el creuer d'Es Pont d'Inca Nou amb la C-713 un ciclomotor xocà contra un turisme. Els dos ocupants del motoret foren duits a una clínica de Palma.

R E S U M

Denúncies tràfic: 60

Denúncies d'obres: 133

Informes: 67

Proves d'alcoholèmia: 48

Cotxes retirats: 4

Editorial

TERRA NOSTRA

No és que ens volem aficar en la polèmica que provocà el president de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears amb les declaracions que ja foren motiu de discussió en el Parlament Balear, ni tampoc volem posar en entredit que les Illes puguin ésser terra de tots. Però sí volem dir ben clar que aquesta terra és sobretot i per damunt tot terra nostra i ben nostra.

Les Illes han sofert al llarg de la història moltes invasions que han conformat el nostre caràcter illenc, temerós, una mica retret i desconfiat. Però també som hospitalaris, i no negam el dret que hom té de venir aquí a treballar i a establir-hi el lloc de residència per a ell i els seus.

Però també tothom, tan si hi ha nascut com si ha vingut de fora, quan és aquí, té també l'obligació -inherent al dret- de treballar per la terra que l'acull, de respectar els nadius i les seves tradicions fins a integrar-se, d'aprendre a parlar i escriure la seva llengua, de conservar el paisatge i tantes altres. Al pas que anam, aquesta darrera invasió de turistes que n'ha duita una altra de gent venguda de fora du camí de destruir allò que és la nostra terra, admiració i enveja de mig món, i la personalitat dels qui des de sempre l'hem disfrutada i conrada.

Les inversions i el treball ben planificats, el respecte al paisatge (allò que ens queda del paisatge), el coneixement de la nostra llengua i la integració responsable és una tasca que ens toca d'aprop a tots, començant pels governants i les institucions públiques. Avui aquesta terra nostra és terra de promissió. Tothom hi vol venir perquè és una mina d'or i benestar. Però, alerta, que si destruïm el paisatge, la llengua, les nostres arrels són arrabassades molta part d'allò que som se n'anirà en orris i llavors aquesta terra nostra estimada ja no la voldrà ningú, ni tan sols la coneixerem noltros mateixos.

LA REDACCIO

**ÒPTICA
CIUTAT**

òptic, optometriste,
lents, decontacte

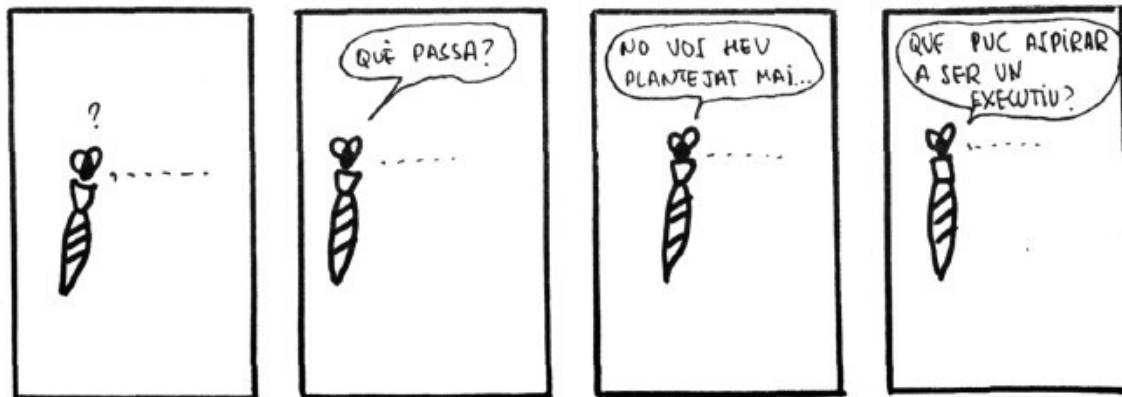

Carrer Manacor, 63 - PALMA - Tel. 46 37 77

UNA TEULA PINTADA

La portada d'aquest mes ens mostra l'evidència que els qui som de Marratxí no sempre coneixem allò que tenim dins el Terme. I haurà d'ésser gràcies a la dedicació i a l'interès de persones com Bonifaci Molada que arribem a comprendre i estimar aquelles coses que no sabem valorar en la mesura justa. Mai no li agraïrem prou.

La Mosca Barruda

TEULES — PINTADES

A MARRATXI

INTRODUCCIO

A Marratxinet, com a altres pobles de Mallorca, trobam a la volada d'una casa unes antigues teules pintades formant composicions de dibuixos, de color vermell, amb motius vegetals, variades escenes de la vida quotidiana, representacions religioses i també d'altres de fosca interpretació. Les teules reben el nom de teules pintades o teules de moro.

Les teules es pinten quan s'inicia el cobriment de l'edifici. Es pinten a peu d'obra.

La tècnica de la seva elaboració consistia en submergir el cap més ample de la teula -un pam i mig aproximadament- dins una emulsió de calç d'emblanquinar, sobre la qual -una vegada seca- s'hi pintava amb pigments dissolts en aigua (terra de mangra per al color vermell, carbó pintat per al color negre i òxid de coure per al color verd). Seguidament es col·locava a la volada.

Teules pintades n'hi ha a diferents localitats de Mallorca: Sóller, Fornalutx, Biníaraix, Escorca, Valldemossa, Bunyola, Binissalem, Esporles, Calvià, Sineu, Santa Eugènia i altres.

PRECEDENTS I AREES DE DIFUSIO

Encara que l'ornamentació de teules pintades es troba a moltes de les nostres poblacions, cal dir que no són exclusives de l'Illa. El seu origen el podem trobar a les volades dels temples grecs, en els permòdols esculpits de l'arquitectura romànica i en les volades de barbacana i cobertes d'enteixinat del món islàmic.

Teules pintades es poden veure també a la Península Ibèrica a Alacant, València i Castelló, a Catalunya i al baix Aragó.

A Mallorca, la zona més rica -en qualitat, quantitat i on es conserva major nombre d'edificis és la muntanya. A la vall de Sóller es troben més de 70 edificis gairebé en l'estat original.

La cronologia d'aquestes teules abasta una partida de segles. Les teules que es troben a la vall de Sóller, oscil·len entre 1525 i 1889.

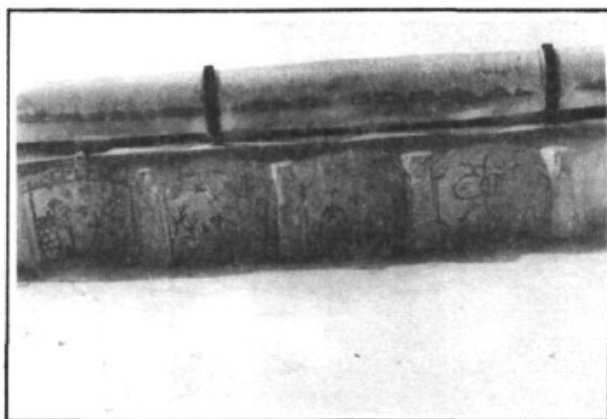
FINALITAT D'AQUEST ART

Com ens diu Jaume Coll Conesa, podria ésser possible que la col·locació de les teules pintades fos part integrant del ritus de coronació, cubriment o coronament de la casa.

"La teulada és una part important de la casa; la resguarda de la pluja, del mal temps,... i també als seus moradors".

Per això no és gens estrany que hi hagués unes tradicions entorn de la teulada -teules pintades,

creus... - que protegissin la casa i els seus moradors.

ANALISI DELS DIBUIXOS QUE TROBAM A MARRATXINET

A la casa del Carrer de Sa Font nº 5 de Marratxinet (Ca'n Vador), -on estava situat l'antic Ajuntament de Marratxí- podem veure a la volada una filera de 19-20 teules pintades. Una d'elles data de 1.809.

Aquestes estan mal conservades. Possiblement tota la volada estigués decorada. Encara, a certes teules, descobrim línies pintades que han perdut el color. Malgrat la deficient conservació, els dibuixos que veim a la volada són variats i prou interessants.

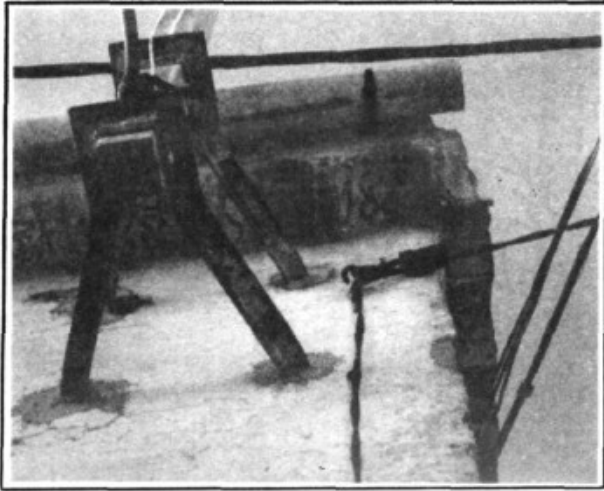
A continuació descrivim els aspectes materials de l'ornamentació.

- Les teules presenten una pintura plana, no existeix una dimensionalització de l'espai i els dibuixos es limiten al contorn de les figures, dels objectes...

El color emprat és el vermell. Sota el dibuix no trobam calç d'emblanquinar. Com ens diu Jaume Coll Conesa, "les teules pintades del pla de Mallorca semblen no tenir preparació de calç sota el dibuix de mangra... encara que és difícil afirmar que aquesta pràctica no fos corrent". Més aviat és possible que la calç amb el temps hagi perdut el color blanc.

- Els temes ornamentals estan formats per variades figures humanes, algunes exercint el seu ofici; - amb aquestes també intervenen representacions d'animals, com són aucells, cans, cavalls, bous...; dibuixos vegetals; construccions de cases amb motius vegetals; dibuixos de temàtica abstracte que no representen cap objecte concret - presenten línies rectes i corbes sense cap ordre; un motiu religiós i una inscripció de línies gruixades que porta la data de 1.809.

- Els dibuixos estan enmarcats en sanefes geomètriques o en línies gruixades.

DESCRIPCIO DE LES TEULES

a)- Casa amb motius vegetals.

Presència d'auells de silueta plena. Home amb capell recollint fruits de l'arbre.

Pintura enmarcada per línies laterals gruixades. La part superior està enmarcada per sanefa de línies gruixades.

b)- Temàtica floral. Dibuix de línia estilitzada.

Presència d'auells. Donen una sensació de moviment.

Laterals enmarcats per línies gruixades. No es conserva la sanefa.

Angle interior dibuixat.

c)- Pagès llaurant la terra amb una arada. Dos bous l'estiren.

El pagès presenta el "típic" calçons en bufes a retxes.

Capell de silueta plena i auells estilitzats. Aquests donen al dibuix una sensació de profunditat.

Laterals enmarcats per línies gruixades.

d)- Temàtica floral. Recorda un brodat mallorquí. Laterals enmarcats per línies i angles formats per petits punts.

e)- Temàtica floral. Recorda un brodat.

Laterals emmarcats per línies.

f)- Casa pagesa, alta, amb porta finestreta. Pareds de "marès".

Al seu costat, un xiprés de silueta plena i arbre florit envoltats per una paret amb punxes i porta de reixa.

Presència d'auells de silueta plena volant al cel.

Bocí de sanefa formada per línies verticals.

g)- Home, amb capell, damunt el cavall. Va acompanyat de dos cans. Aquests estan dibuixats a retxes.

Presència del dimoni portant un bastó. -actitud amenaçant -

Braços i cames de silueta plena i cos a retxes, cap amb banyes.

Laterals emmarcats per línies i angles decorats amb motius vegetals.

A la part superior conserva un bocí de sanefa formada per línies inclinades.

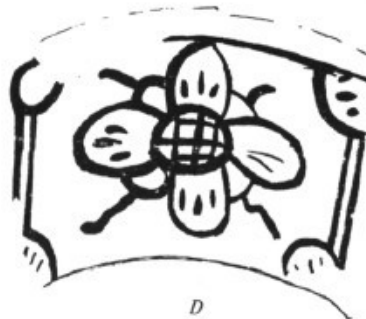
A

B

C

D

E

F

G

I

h)- Motiu religiós.

Cor entravessat per un dard. Creu a la part superior.

A cada costat del dibuix trobam motius florals
Dibuix enmarcat per línies laterals. Sanefa formada per línies verticals.

i)- Tancat am arbres "fruitals". Un pagès recull els fruits.

Laterals enmarcats per línies i presència de dibuixos florals emprats com a farciment.

j)- Cavaller amb el seu cavall. El cavall és molt desproporcionat en comparació amb el cavaller. El cavaller du calçons amb bufes a retxes. A més a més porta un capell amb una ploma.

Presència d'aucells.

Laterals enmarcats per línies i presència de dibuixos florals emprats com a farciment.

l)- Motiu abstracte format per línies gruixades.

ll)- Balladora.

Aquesta du en cada mà unes castanyetes.- Apareixen unes línies cinètiques que demostren el seu moviment.

La balladora porta un vestit farcit de punts.

Laterals emmarcats per línies i angles formats per dibuixos florals.

m)- Dibuix abstracte format per línies gruixades
No segueix cap estructura definida.

n)- Dibuix abstracte format per línies gruixades.
No segueix cap estructura definida.

J

L

LL

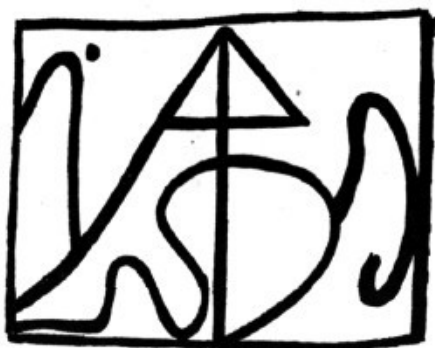

H

M

N

o)- Dibuix abstracte format per línies gruixades.

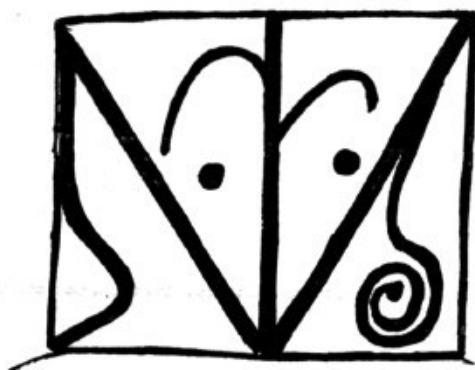
No segueix cap estructura definida.

p)- Aquesta teula ens presenta una data cronològica.

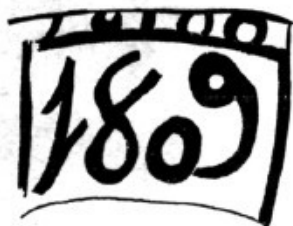
La data ens aporta dades sobre l'any de col·locació de les teules.

q)- Només es conserven certes línies. Part del dibuix ha desaparegut.

Esperam que aquest article doni a conèixer alguns aspectes sobre aquest art d'ornamentar la volada

O

P

13(41)

Q

de les cases i desitjam que els organismes encarregats de la protecció del Patrimoni arquitectònic prenguin les mesures oportunes per preservar i conservar aquesta manifestació d'Art popular al nostre terme de Marratxí.

Notes:

PERMÖDOL: Peça de fusta o de pedra que surt d'una paret, a la qual està encastada, i que damunt son pla horitzontal sosté un cap de biga, un balcó o altre cos sortit.

BARBACANA: Part de teulada que surt de la línia vertical de la paret d'un edifici.

ENTEIXINAT: Entrecreuament de bigues o motllures en un sostre o volta, formant compartiments quadrats o poligonals.

Bibliografia.

Coll Conesa, Jaume, "Tejas decoradas en el valle de Sóller" III Congreso Nacional de artes y costumbres populares. Inst. Fernando el Católico, Diputación Provincial...; Zaragoza, 1.977, pàgs. 611 i ss.

Coll Conesa, Jaume, Sobre teules pintades, Institut d'Estudis Baleàrics, nº 24, 1.987, pàgs. 11 i ss.

Mulet Ramis, Bartomeu, "La Casa Mallorquina" en "Hist. de Mallorca de Mascaró Pasarius, tom IX, pàgs 100, 101, 158 i 159.

Busquets, Jaume; Mascaró Pasarius, Josep, Bol. Soc. Lul. Vol. 33, 1.964, pàgs 323 i ss.

Llabrés Ramis, Joan; Vallespir Soler, Jordi, Els Nostres Arts i Oficis d'Antany, Vol. I, 1.980, pàgs. 301 i 307.

Borja Moll, F, Diccionari Català - Valencià - Balear, Tom VIII, pàg. 482; Tom II. pàg. 285; Tom V, pàg 44.

BONIFACI MOLADA i PRADAS

INSTITUCIONS I — — COMUNICATS

Aquest mes no podem informar de les notícies que ens solen remetre les institucions, ja que no n'ha arribada cap.

Quant als comunicats n'hem rebut un del PSM-EEM referent a la seva actuació dins el parlament del nostre Govern:

Ordenació del Territori. Han presentat tres proposicions de Llei. Destacam la de declarar l'arxipèlag de Cabrera amb les aigües territorials adjacents com a Parc Nacional Marítim-Terrestre.

Cultura, Joventut, Educació i Esports. De les quatre proposicions no de llei presentades destacam la de l'ús del català a l'administració pública, als topònims i rètols; així com sol·licitar que el Parlament Europeu reconegui la llengua catalana com oficial.

Esmenes a turisme. La nº 6 es refereix a reduir 6 milions dels 12 prevists per a subvencions a empreses privades.

Esmenes a Educació i Cultura. La nº 2 parla d'incrementar en 15 milions la dotació de la partida destinada a impulsar l'educació d'adults a les Illes mitjançant transferència als Consells Insulars.

La nº 8 tracta d'afegir al subprograma de restauracions una partida de 30 milions (15 prevists pel Govern i 15 d'augment) per restaurar la catedral de Menorca.

Del gabinet de premsa d'Alianza Popular hem rebut una sèrie de comunicats dels quals hem fet el següent resum:

Oficina d'informació europea. Per a que qualsevol ciutadà pugui tenir un millor accés a subvencions i crèdits de la Comunitat Europea, AP ha obert una oficina amb aquest tipus d'informació des del 5 de febrer, la qual comptarà cada divendres amb la presència de l'eurodiputat José María Lafuente.

Precampanya eleccions a Catalunya. Joan Verger, president del CIM, va assistir el passat 19 de febrer a un dels actes programats per AP de Catalunya a la precampanya de les eleccions del Principat. Va fer una visita de caire institucional a la Diputació de Tarragona.

Nova executiva comarcal de Palma. Després de les eleccions del dia 12 aquesta executiva ha quedat formada d'aquesta manera: President, José Fco Vidal; secretari, Felipe Arqueró; i vocals: Martí Bota, Joan Cànovas, Pilar Ferrer, Antoni Gelabert, Fernando Lozano, Joan Verdera i Tomeu Vidal.

Aquest resum ha estat confeccionat pel nostre redactor Miquel Bosch

AUTO ESCOLA

KALET

C/ Mare de Deu de Montserrat, 30   C/ Pérez Galdós 9
Es Rafal - Tel. 27 39 97   Tel. 46 77 04
PALMA DE MALLORCA

T'ENSENYAM
A
CONDUIR

ENS
PREOCUPA
LA TEVA
SEGURETAT

CAMIONS	COTXES	MOTOS	MOTORETS
C 1	B1 B2	A1 A2	Llicències

Aquest és un espai en col·laboració amb l'Ajuntament de Marratxí. Cada mes PORTULA es posa en contacte amb un representant de l'Ajuntament.

- Si vos interessa aclarir dubtes
- o tenir alguna informació concreta sobre la gestió municipal
- posau-vos en contacte amb algun membre del Consell de Redacció de la revista
- i intentarem complaure-vos.

Ajuntament

-Xerrades per alumnes i pares en els col·legis: DE temes d'orientació professional als alumnes i pares de 8è EGB dels C.P. Blanquerna i Costa i Llobera
Dia 18 de març col·loqui-conferència al CP Blanquerna del Tema "Alimentació i nutrició. Alimentació i càries", a les 20'30.

Sobre el tema "Informació i prevenció de l'abús de les drogues" a tots els nuclis del terme, encara sense concretar dates.

Dia 18 d'abril, col·loqui-conferència al CP Blanquerna del tema: "Fracàs escolar", a les 20'30 hores.

Un curs de temes de Pediatria en el CP Costa i Llobera i en el CP Blanquerna, donat per la pediatra Marisol Rocafull.

-Assessorament i col·laboració psicopedagògica i social als mestres, alumnes i pares dels centres escolars del terme.

-Elaboració i muntatge de la IV Fira del Fang, dels dies 15 al 24 d'abril, a Ses Tres Germanes. Intercanvi de peces de ceràmica (31 unitats), cedides gratuïtament pels ollers del terme a Marrakech i ens enviaran els altres peces de la seva cultura.

-I CONCURS DE DIBUIX "FIRA DEL FANG" a les escoles del terme.

-I CONCURS DE FOTOGRAFIA "FIRA DEL FANG"

-Xerrada-col·loqui "Treballs amb flors seques, dissecades i artificials" el dia 9 de març a la tenència d'alcaldia del Pont d'Inca.

Informació facilitada pel cap de premsa regidor Miquel Romaguera

GABINET PSICOPEDAGOGIC I SOCIAL DE L'AJUNTAMENT DE MARRATXI

En el mes de febrer s'ha creat un nou servei a l'Ajuntament de Marratxí, per assessorar, col·laborar i donar suport psicopedagògic i social al nostre municipi, tant a la comunitat social com als centres escolars. Com a responsable d'aquesta tasca hi haurà en Biel Rotger i Bibiloni, psicòleg.

Entre altres citarem algunes de les tasques que ja s'estan realitzant o se duran a terme:

-Elaboració i estudi dels estatuts que regiran la nova reestructuració del departament d'acció social (beneficència).

-En el C.P. Blanquerna es fa el programa de Salut Dental "Dents netes" fins el 3er curs d'EGB. El curs escolar pròxim es pretén dur a terme aquest programa de salut escolar amb el suport de l'Ajuntament de Marratxí i el Consell Insular de Mallorca i la coordinació d'aquest Gabinet en totes les escoles del municipi, juntament amb el servei d'educació sanitària.

I CONCURS DE FOTOGRAFIA "FIRA DEL FANG"

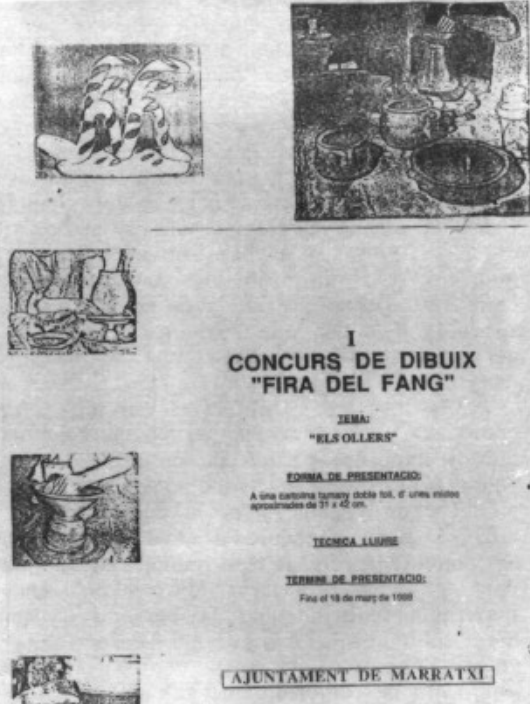
TEMA:
"LA GERRERIA"

FORMA DE PRESENTACIÓ:
Fotografies tamaño 24x36 y 24x40 cm., adheridas a una cartolina d'una mida de 30 x 36 y 34 x 40 respectivament. Les fotografies podran estar en blanc i negre o en color.

TERMINI DE PRESENTACIÓ:
Fins el 18 de març de 1988

LLOC DE PRESENTACIÓ:
Ajuntament de Marratxí

AJUNTAMENT DE MARRATXI

I CONCURS DE DIBUIX "FIRA DEL FANG"

TEMA:
"ELS OLLERS"

FORMA DE PRESENTACIÓ:
A una cartolina tamaño doble folio, 6' uñas, en color, aproximadas de 31 x 42 cm.

TECNICA LIBRE

TERMINI DE PRESENTACIÓ:
Fins el 18 de març de 1988

AJUNTAMENT DE MARRATXI

SALUT

MELCION PUIGSERVER

DE LA INADEQUADA EDUCACIO DE L'INFANT A LA MALALTIA DE L'ADULT (III)

L'infant petit funciona amb una gran espontaneïtat fins que lentament l'educació (entesa globalment) li va imposant amb exigència un model determinat. Aquest fet l'obliga a crear un altre centre diferent al seu centre natural, aquell que comentàvem que expressava directament la realitat de l'infant en forma d'energia, afectivitat i intel·ligència o capacitat d'adonar-se'n.

L'infant es desconnecta progressivament del seu fons natural per anar a cercar afecte, informació, seguretat a l'exterior (ja que constantment li cal obeir el model "extern" que també li diu com ha d'esser ell interiorment); però, què passa quan l'exterior no n'hi dóna? Aquest infant es troba sense el suport exterior ni l'interior, i per uns moments es troba completament aïllat, desconnectat, en una solitud total. És l'estat d'angoixa fonamental.

En l'aspecte afectiu, l'infant sent que no rep afecte, és l'angoixa d'abandonament i això es produirà malgrat sigui per uns moments en què falla l'exterior, perquè ell té aquesta necessitat en tots els moments i davant aquest sentir-se sol, abandonat, se sentirà impotent: és l'angoixa d'impotència.

Sempre hi ha la triple angoixa: d'identitat, d'afectivitat o abandonament i d'impotència. Això ho veim perquè en aquests moments el nin té un plor desesperat. De vegades és la mare o el pare o qui sigui que provoquen aquesta angoixa per forçar una obediència: "si no fas això no t'estim, ja te'n pots anar". Perquè per a l'adult continua essent més important la manera d'actuar que no l'esser profund del nin. La raó és ben simple: l'adult es veu a si mateix d'aquesta manera, i el que vol és esser bona mare o bon pare, i això comporta que l'infant faci les coses bé, que sigui net, etc. i d'aquesta manera continua essent més important el model. Transmetem el que vivim i d'aquesta manera estam rebent per inducció tots els problemes bàsics que es van succeint de generació en generació. Normalment això succeeix dels dos als tres anys. El nin fa el que pot per sortir d'aquestes angories, fa el que té a mà:

En l'aspecte IDENTITAT cerca i es dóna l'explicació que no el volen perquè no segueix el model que li imposen, perquè no és prou bo, perquè no es porta prou bé, a partir d'aquí ell s'imposarà aquest model cada vegada més, ja que si no ho fa sentirà angoixa altra vegada. Fa seva aquesta consigna que es convertirà en el seu model en el futur, obligadament, té la necessitat "d'esser bo". Una necessitat inevitable amb la qual la persona es sent interiorment obligada a esser bona, perquè sinó tornarà a sentir l'angoixa que sentia de petit, la triple angoixa en forma de remordiment, culpabilitat...

Evidentment aquesta necessitat d'esser bo (per agradar als demés i obtenir afecte o el que sigui d'ells) no té res a veure amb la bondat genuïna, fruit de la comprensió profunda de l'altre.

També potser que el nin reaccioni d'altra manera: "Jo he estat bo i no m'accepten"; aleshores sent una rebel·lia, una protesta davant aquesta situació de no acceptació, i, curiosament, en la mesura que sentirà aquesta rebel·lió, afluirà l'angoixa. En viure la protesta, se sentirà més fort, i per aquesta raó afluirà. És una manera de sentir-se fort i afirmat. Tota la seva vida l'adult la passarà amb aquesta necessitat d'anar en contra de la situació, de l'autoritat, de l'exterior.

Es el que es diu una personalitat reactiva que en la mesura que s'oposa s'afirma, a l'estil de protestar per tot, i, en la mesura que no s'oposa, que cedeix, torna a l'angoixa compulsiva, la necessitat d'oposar-se.

I això crea els seus problemes, perquè quan vol acceptar i compartir surt novament la por i l'angoixa, i necessita constantment lluitar i imposar-se fins i tot a aquelles altres persones amb les quals està cercant de compenetrar-se. Se l'estima i se'l refusa al mateix temps. Passa amb molta freqüència i crea molts de drames. La personalitat en l'adult recorda molt el que avui s'anomena "patró A de conducta", o sigui comportament competitiu, hostil, impacient, ambiciós, treballador incansable... que predispone a sofrir malalties de tipus circulatori (angina de pit, infart...), respiratòries i propensió als traumatismes físics (accidents). En parlarem a un proper número més detingudament.

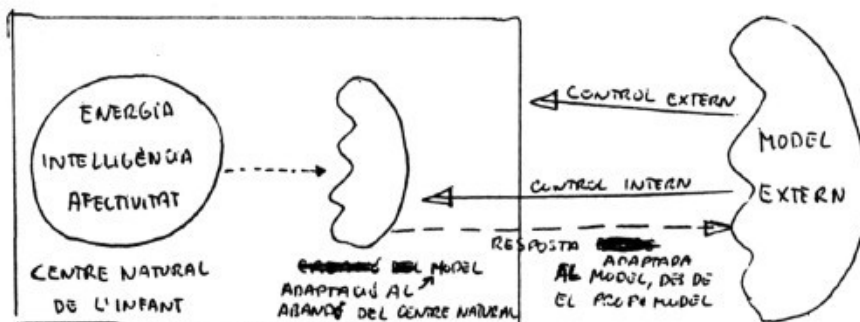
Es pot reaccionar d'una tercera manera: que l'infant es tanqui a l'exterior, la reacció de fugir, de renunciar a l'acceptació de l'exterior: "no es pot confiar en l'exterior, sempre me falla, jo me retir". Aquest nin s'aïlla, i tractarà d'aconseguir acceptació, afecte. Aparentment continua fent tot el que li diuen; es desconnecta interiorment, li manca contacte, il·lusió, i es refugiarà en imaginacions o en estudis, en una productivitat o altra, incapaç d'una entrega i d'assumir la vida, s'inhibeix per no sentir l'angoixa.

Aquests són els tres models principals per fugir de l'angoixa que portam dedins, fuita que es produeix en la mesura que jo no visc tot això.

Passam a veure ara l'angoixa afectiva, d'abandonament, de solitud. Molts s'hi reconeixen en aquesta angoixa, perquè és a on acostuma a doldre més a tothom. Hi ha diverses solucions: "jo aconseguiré, sigui com sigui, que m'estimin", és la més habitual. Significa una verdadera batalla per "assegurar-se que hi hagi algú que m'estimi". Aleshores es desenvolupen les arts de seduir (als tres o quatre anys) que després continua tota la vida. En son símptomes anar a dormir amb l'ós, la pepa, el coixí... que es duen pertot, vagi allà a on vagi. És el símbol de les coses

que m'estimen, d'allò que no falla, perquè sorgeix la necessitat, l'exigència d'algú que m'estimi, dels amics, però d'uns amics molt peculiars amb els quals tenim un compromís de serietat, de fidelitat, a qui un explicaria coses que no explica a ningú més, és com una vàlvula de seguretat amb la qual ens assegurem un mínim de comprensió i d'afecte.

INFANT

Després de tot això es viurà com a simulacre d'amor: "jo estimo molt la gent" què és el que estimo? la gent? o bé el que realment cerc és que m'estimin?

Aquest amor infantil és el que es confon amb amor a les persones, i això no és vertader amor. L'amor que està centrat en mi, l'egocèntric, no és amor autèntic. Jo vull allò que em fa sentir bé, i quan em falla em sent deseparat, perquè som jo mateix el qui m'estimo a través de l'amor que cerc. L'amor real consisteix en voler el bé de l'altre, no que me donin el bé.

Els trastorns i problemes o malalties que arriba a generar en l'adult o en l'infant el manteniment i creixement de l'angoixa i els seus mecanismes defensius no ens resulten tan importants com aprendre a trobar vertaderes solucions a partir d'un treball sobre la base real del problema, alteració o malaltia concreta. Sols això ens portarà a la vertadera curació, si de veres treballem insistentment en aquest sentit. Més fàcil pot resultar evitar, al manco en part, l'aparició i posterior creixement de l'angoixa a l'infant. La recerca d'aquestes solucions serà el tema del pròxim número.

.....

En l'enquesta de fa dos números, on hi va haver més respostes de les esperades, apareix com a majoritària l'opinió sobre la necessitat de crear una "assinatura de salut" a les escoles; també ha tingut un alt suport la idea de crear centres d'educació i prevenció dirigits a la població en general. Moltes gràcies a tots per la vostra participació.

Bibliografia: Curs de psicologia de l'autorealització. A. Blay Fontcuberta. La llar del llibre, 1987

El niño feliz. Dorothy Corrille. Gedisa.

MELCION PUIGSERVER

Autoritzen a Joan Serra Vich per construir una casa de planta baixa i pis en un solar del carrer del Sol de Pòrtol.

Tornen sol·licitar a l'arquitecte de la Diputació que passi per Marratxí el més aviat possible per tal d'aixecar el plànol d'alineacions i rasants de Sa Cabaneta.

Autoritzen a Miquel Cañellas Garau, de Ca'n Fullana de Marratxí per desfer i reconstruir la paret de la seva propietat que confronta amb el camí de Sa Font d'aquell nucli fins a Son Maiol.

En fa 25 (març del 1963)

Es concedeix llicència municipal per al traspàs de la barberia que figura a nom d'Antoni Ramis Bestard a favor de Martí Cañellas Ribas.

Encarreguen un vestit de guàrdia municipal per a Dionisio Pizarro.

Hi ha queixes de les parades dels autobusos d'Es Pont d'Inca, sobretot de la del cap de cantó Antoni Maura amb Gral Franco i la del cap de cantó del carrer de Sa Cabana, davant el Cafè "nacional". Sol·liciten de la companyia de tramvies elèctrics de Palma que les canviï i les posi davant el cafè Ca's Ferrer, devers la casa del Valle i l'altra passat el cafè Ca'n Berruga, devora el cinema Palau.

Es concedeix llicència municipal per al traspàs de la botiga de queviures situada en el C/Gràl Mola 24, de Miquel Serra Comas a Bernat Matas Jaume.

(ve de la plana 19)

No és res nou dins la història que un país per culpa de la invasió d'un altre perdi tota la seva identitat, el seu idioma i fins i tot el seu nom. Però el que passarà en el cas de Mallorca serà ben diferent. La invasió s'està produint ara mateix, però no és visible, no du ni armes ni estendard, però sí és mortal i forastera. Es va introduint per tots els racons, com ho va fer el marxisme d'un temps, i arriba un moment que es congela com l'aigua i ho destrueix tot. Llavors, ja té el camp lliure, i com les rates, menjarà d'on trobi, i quan menys deixarà malalties incurables, que faran del lloc desitjat cementiri del passat i plorar del present.

El país ja no pot tenir més pobladors. Ens faria falta una aigua que ni podríem emmagatzemar, ni tampoc el clima, de cada vegada més desèrtic, no ens donaria. Circular, enlloc d'esser un passeig és ara una amrxa d'un exèrcit de formigues. El verd s'ha enfosquit i ara és gris. Els jardins, descuidats es moren cap a l'ocre, i els parcs són també fumosos. L'espai habitable disminueix i la densitat augmenta. I enmig de tot, per fer més duros es promociona el ciment. I es construeix fins i tot dins les roques. I la mar plora. Ja no té companyes amb qui fer tertúlia dia i nit amb les seves onades. Però qui construeix, destrueix. En un principi semblen llocs de treball i riquesa. Però la massificació, la intranquil·litat, la mort fan fugir la mateixa riquesa i sobretot la bellesa. Llavors comença la crisi, la degradació del país i de l'entorn. I així la gent i l'evolució corren desesperades cap a un altre lloc on, en un principi, hi hagi la bellesa que cerquen, per després amb l'engany del progrés i els ulls cecs davant els diners es tornarà destruir i construir i destruir i construir... fins que el país s'acabi.

Després, nosaltres, els qui vertaderament estimam el país, ens trobarem amb un cementiri de ciment. Un cementiri que promocionaren els mateixos governants, que permetien urbanitzacions que miraven primer els diners que no la terra o la bellesa. Com l'efecte de les bombes de neutrons, ningú, tan sols edificis, carreteres, el terror i la repugnància fins i tot a l'aire ple d'aromes de bronzejadors, arenes, menjars estrangers i benzina. Damunt la mar el fons de l'asfalt del ports esportius. Tot ja abandonat, deixat, fet malbé per un turisme de masses derivat d'un ric i beneficiós. Però com tota empresa mal gestionada, acabà mostrant els peus i tocà fons. I amb la intenció d'aprofitar encara més un filó d'or i culte es cometé l'error. Aquest fugí ja en un passat llunyà i el seguí en emmascarat a un ball de disfresses, inculte i sense allò que tots sabem que pot fer funcionar el país, que menja patates fregides, té la pell com els crancs i no sap qui era Jaume I o que aquí es parla català.

Han arribat a mi informacions o petits indicis que qualcú se'n donà compte cert dia i que intentà canviar la situació. Però era massa tard. El benestar i la riquesa començaren a regalar de les mans, les bosses d'atur cresqueren, la immigració s'estengué com el més perillós càncer i després d'una llarga agonia, Mallorca passà a esser llegenda i lliçó per al futur. Les mesures que es prengueren foren inútils, i la dràstica, que per ventura ens hagués fet florir de nou, ningú s'atreu a dur-la a terme. El no voler veure la realitat feu encara més incurable la malaltia i major l'agonia del dolor. A la vegada les vermellors de la vergonya que cada vegada es patia a les converses; érem el punt de mira, allò

de què fotre's, l'exemple del que no s'havia de fer. I no era que no fos conegut, perquè per tots els vents sonà el seu nom, i fou matèria d'estudi a les Universitats. Però com el malalt que ignora la seva malaltia seguirem el camí cap a la tomba, riu avall, per morir indignament a una mar empastissada i negra, vergonya del reflex del cel, la lluna i el sol, que amb els seus raigs desertitzava poc a poc el que trobava pel seu camí i ens feia patir la set insalvable.

Així, jo, fill d'una pàtria de ciment que els meus padrins vegeren començar a destruir, omplir de forasters i rètols en anglès, alemany, xinès... i com també tothom callava o feia el beneit, em veig obligat, mogut per un amor a una pàtria, ja en el passat i idíl·lica, a escriure aquestes línies des del futur, mínima expressió del que fou la història, cap al vostre present perquè, Déu ho vulgui, qualcú es digni llegir-les i canviï la història, per a bé del país, d'ell mateix, i de mi, perquè així, al manco, per les mateixes causes, pugui morir amb l'esperança del dubte que tot això, veritat per a mi, pugui esser mentida pels mallorquins.

GABRIEL A. VICH I MARTORELL

MÚSICA

VISTA

I.- No sé ben bé el perquè. No entenc tampoc l'oportunitat del fet ni del moment. En una paraula, estic sorprès. Els "escrits" dedicats al pianista Joan Moll per part de Rafel Nadal, no tenen cap ni peus. La desqualificació de l'autor li ve a partir de les tesis defensades, que no són tesis ni són res.

II.- A partir d'aquí, un bon grapat d'institucions lligades directament amb la Música, han sortit en defensa del pianista. Des del Centre de Recerca fins a Joventuts Musicals, passant per la Coral Universitària o el Patronat de Música de Felanitx, han recolzat Joan Moll ara. Aquesta pobra secció s'uneix al cor de la defensa!

PERE ESTELRICH I MASSUTI

Precisament Aquest Mes ...

19(47)

Fa 150 anys (març del 1838)

Se revisa el manifest de llegums d'aquest poble, que havia format el secretari, consistent en:

1088 quarteres, 5 barcelles i 5 almuds de faves
96 q.,4 b., i 4 a. de guixes
30 q.,3 b.,4 a. de ciurons
70 q.,1 b.,5 a. de pèsols
i 4 q.,5 b.,5 a. de lleties.

Tot dona un total de 1291 quarteres, 3 barcelles i 5 almuds.

Acorden enviar la relació al "Gefe superior polític" manifestant-li que en aquest poble no semblen patates.

Contesten una circular de la Diputació Provincial sobre els fons existents de la contribució de la "Milícia Nacional" dient que no hi ha fons perquè no han cobrat res dels 24 reials que es deuen fins a finals del passat febrer.

En fa 125 (març del 1863)

Bartolomé Alvarez, inspector d'instrucció primària, manifesta en el Ple municipal que el passat agost va fer una visita extraordinària a Sa Cabaneta i inspeccionà la casa dels hereus de Miquel Homar perquè tenia notícies que la volien vendre i li sembla que és capaç d'habilitació per posar-hi les escoles de nins i nines.

Antoni Coll, mestre d'obres i director de camins veïnals del districte de Palma, va passar, a instàncies de l'esmentat inspector, i informà que l'habilitació era factible. La Junta de primer ensenyament d'aquest poble considerà que era convenient comprar la casa. L'inspector demana al batle com està la qüestió. El batle li diu que no havien tancat el contracte perquè ho havien trobat massa car.

Tornen cridar els hereus i manifesten que no volen vendre per menys de 1.150 lliures de moneda mallorquina.

Fan una reunió amb els majors contribuents i alguns pares de família residents a Pòrtol i a Sa Cabaneta, els fills dels quals assisteixen actualment a escola, perquè l'edifici que es vol comprar serviria per als dos pobles. La convocatòria s'ha basat en la notícia que si l'Ajuntament comprava la casa ningú deixaria que els seus

fills hi anassin a escola perquè aquell edifici pertanyia a una família física que havia mort, segons opinió pública, d'aquella malaltia.

Els majors contribuents i els pares de família són de l'opinió de no comprar aquella casa perquè els repugna que els seus fills haguin d'habitar un local que en concepte públic se té per infectat de la malaltia física i per això, per tal d'evitar sospites, esperen que es construeixi el corresponent edifici de nova planta, mentre no surti a la venda una altra casa que reunesqui millors circumstàncies.

L'Ajuntament decideix prendre-ho en consideració, tanca les negociacions amb els hereus i inicia l'expedient per expropiar el terreny necessari per a la construcció d'un edifici "capaz y susceptible (sic) de la enseñanza que requiere la importancia de esta localidad".

(Es llàstima no saber com continua aquest trull ja que no trobam més actes fins el proper setembre.)

En fa 100

En fa 100 (març del 1888)

Alguns contribuents es queixen de l'estim de les seves finques. Nomenen el perit agrimensor Josep Sitjar per a que dictamini el seu valor just. La seva relació queda així:

Contribuents	Riquesa líquida
Joan Pol Company	80 ptes
Antoni Barceló Bujosa	3684'40
Bernadí Català Ramonell	
(Es Pinaret)	1171'90
Joan Palou Comasema	
(Son LLebre)	1217'75
Jordi Carbonell Martorell	
(So N'Ametler Nou)	184'69
Antoni Sureda Vert	
(Ca'n Garriga)	2220
Gaspar Vila Pastor	15
Faust Gual de Torrella	
(So N'Ametler)	1693'40
Joana M ^a Gelabert Pons	
(Ses Cases Noves)	545

En fa 75 (març del 1913)

Es fa l'elecció -per sorteig- de la Junta Municipal d'associats, amb el següent resultat:

Sa Cabaneta:
Gabriel Sans Oliver
Jaume Rotger Mas
Pòrtol:
Jaume Ramis Ramis
Pere Antoni Palou Serra
Es Pla de na Tesa:
Bartomeu Mas Ramis
Sebastià Bibiloni Sureda
Es Pont d'Inca:
Miquel Jaume Ribas
Marratxí:
Pere Serra Pizà
Es Pou d'es Coll:
Gabriel Seguí Pons
Son Nebot:
Guillem Oliver Rigo
Francesc Frau Pizà

Acorden subhastar les obres que han de convertir el corral annex a la casa consistorial en plaça pública. La subhasta queda a favor de Bartomeu Ramis Serra pel preu de 370 ptes.

En fa 50 (març del 1938)

Ja s'ha obert el nou carrer de Pòrtol.

Ordenen la incorporació a files del soldat militaritzat Miquel Bestard Serra, oficial de secretaria i dipositari de l'Ajuntament. S'acorda que mentre sigui a files s'encarregui de la dipositaria Jaume Cañellas Cañellas, oficial primer de la secretaria.

Autoritzen a Francesc Serra Serra, de Ca'n Pi, a construir un dipòsit o estany en una finca seva, devora el camí de S'Albelló, de Pòrtol.

Acorden donar per rebudes les obres de l'escola de Pòrtol, amb caràcter provisional, a partir del dia 22 del passat gener.

La Diputació Provincial no arregla els camins d'aquest terme malgrat les constants súpliques que li han dirigit. En vista d'això acorden dur 100 m. de pedra al camí denominat "de l'estació del ferrocarril de Marratxí a la carretera de Santa Maria a Sant Jordi" ja que és el de major trànsit i està en pitjors condicions.

El cap provincial de Falange felicita l'Ajuntament i els funcionaris per la seva actuació brillant i desinteressada a favor de l'administració municipal.

(passa a la plana 17)

COL.LABORADORS: Guillem Bosch i Roca, Xisco Busquets, Jordi Cloquell, Comissió de glosadors de Pòrtol, Pere Estelrich i Massutí, Miquel A. Font i Villalonga, Marita Lladó i Ribes, Pau Lladó i Oliver, Jaume Miralles i Ferrando, Rosa Miró i Julià, Bonifaci Molada i Pradas, Joan Pizà i Oliver, Melcion Puigserver i Canyelles, Antoni Roca i Jerez, Vicenç Sastre i Arrom, Cristòfor Tries i Serra, Antoni Viquer i Ramis, Gabriel A. Vich i Martorell.

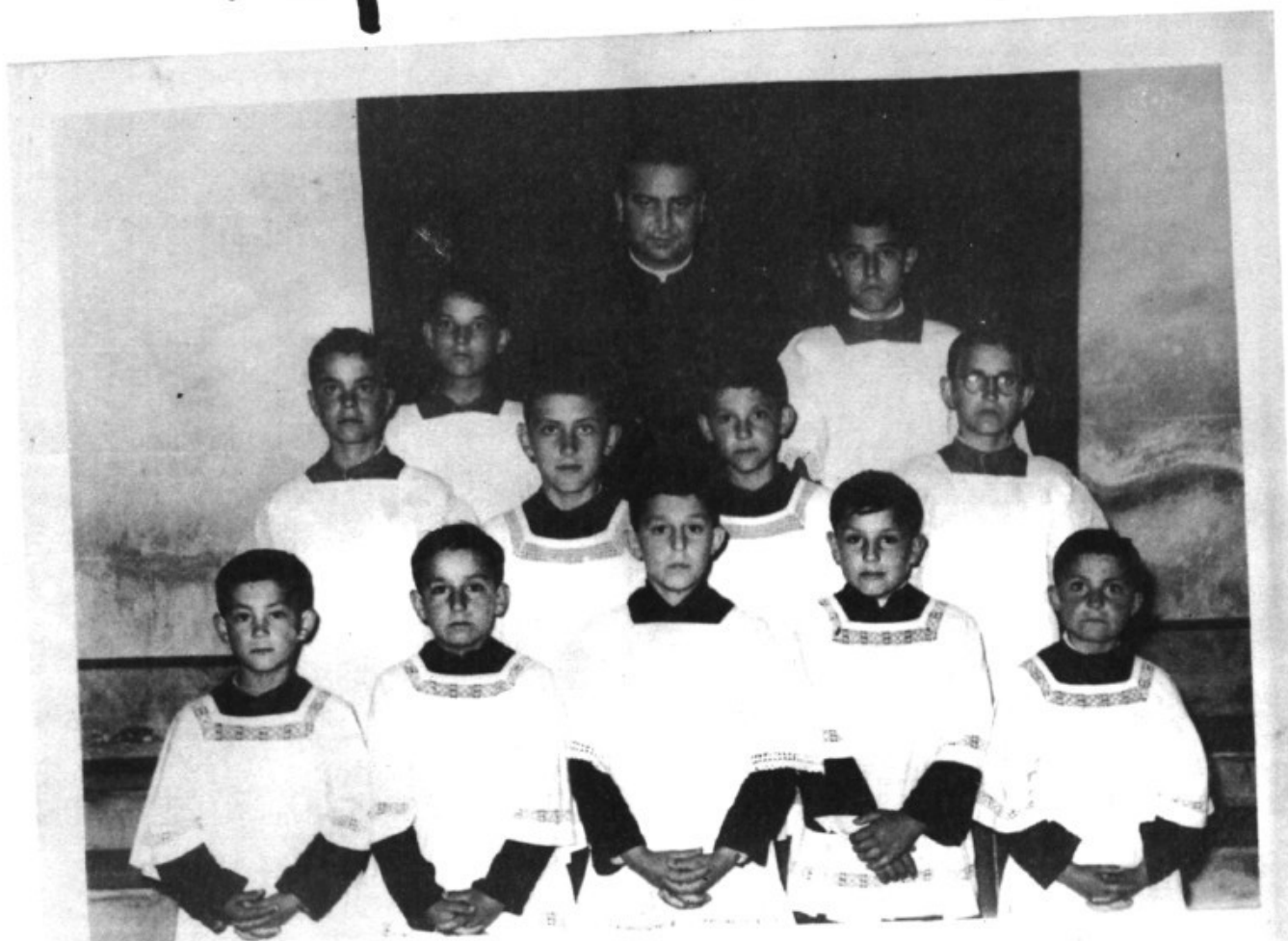
DISSENY I CONFECCIO GRAFICA: Miquel Mut i Sureda.

CONSELL DE REDACCIO: Pere Amengual i Bestard, Miquel Bosch i Auba, Antoni Canyelles i Oliver, Biel Massot i Muntaner, Joana Mª Matas i Alomar, Bernat Palou i Creus.

S'Escola Vella s/n
07141 Pòrtol

n: 68 Març del 1988

Aquell Temps.

Un dia, D. Martí Cifre Cerdà, home de rialla fresca i cor bondadós, ens agafà a tots els escolanets, ens feu vestir amb la sotana i el sobrepellís i ens deixà retratats per a la història als escalons que baixaven a l'església vella des del portal que estava ben per davant el forn. De llavors ençà han passat una trentena d'anys.

Començant per alt i d'esquerra a dreta:
Joan de Ca's Pagès, D. Martí, Xisco Bordoy, Jordi de Ca's Tord, Jaume des Tancat, Joan Rubí, Tomeu Rugal, Pere Calet, Xisco Rosseió, Toni Ros, Joan Ferrer i Sebastià Rugal.

Imprès als tallers "Apòstol y Civilizador" (Petra)
DL: PM 529/81